

HALOTTAINK

- P. Nagy Sándor Aristid** ferences áldozópap, június 22, Esztergom (70, 53, 45).
- Dr. Lányi János** pápai káplán, mihályi plébános, július 10-én (67, 44).
- Kalmár Károly** taszári esperes-plébános. Keszthelyen temették (56, 32).
- Petul Márton** ny. esztergommegyei plébános, Székesfehérvárott (81, 57).
- Börcs János** esztergomi megyéspap. Bicskén temették (54, 30).
- Mundweil János** Cleveland (USA) máj. 29 (68, 44).
- Mucska Szilveszter** ny. somogyeszi esperesplébános, Rákospalotán, június 6-án (66, 43).
- Kriskó Sándor** nyirmadai gör. kat. ny. plébános, május 11 (78, 50).
- Varga János SVD** Bécsben (42).
- Marschall Raphael** SOCist., Mehrerau, július 9-én (81, 60, 57).
- Kovács Károly** ny. zalaegerszegi plébános, június 12-én.
- Kovács András** ny. aranymisés esperes, július 18-án, Törtelen.
- Link Imre** pápai prelátus, ny. szerencsi plébános, Gesztelyen (79, 52).
- Gojdics István** eperjesi teológiai tanár, július 11-én, a modori kórházban (81).
- Sebestyén Jenő** érseki tanácsos, ny. hittanár, a terézvárosi plébánia lelkésze, július 19-én (68, 44).
- Svejkovsky János** rozsnói aranymisés áldozópap, kanonok, főlekpüspöki plébános, július 29-én (75, 51).
- Kozsner Ede** ny. tanácsos plébános, július 19-én, Helvéción (70, 44).
- Ruttkay Miklós** ny. hittanár, Budapesten (68, 42)
- Korpos László** tb. esperes, vencesellői plébános (65, 35).
- Fürész József** ny. kurdi esperes-plébános, augusztus (68, 45).
- P. Bánás Ágoston Gyula** ferences áldozópap, tési plébános, aug. 10-én, Várpalotán (62, 46, 37).
- Feldhoffer János** vácegyházmegyei ny. plébános, Székesfehérvárott (74).
- Kálóczy István** tb. kanonok, győri teológiai tanár, a budapesti Szécherúti kórházban, aug. 22-én (61, 37).
- Babics György** ny. plébános, a zirci kórházban; Bakonyszentlászlón temették (84).
- Tökölyi Imre** miskolc-vasgyári esperesplébános (66, 40).
- Tóth Tibor** jászkarajenői c. esperes, aug. 17-én. Gyenesdiáson temették.
- Kálmán András** piarista tanár, a nagykarolyi plébánia lelkésze (50).

- Bélteky Ferenc** nagyváradai általános helynök (59, 34).
- Herold József** c. esperes, gencsapáti plébános, Szombathelyen (76, 54).
- Dr. Farkas Lajos** ny. újszentiváni plébános, aug. 31-én (60, 31).
- Benke Lajos** somlónvásárhelyi esperesplébános. Zsedényben temették (60, 36).
- Horváth Károly** szentszéki tanácsos, pozsonyi teológiai tanár (55).
- Szalay Géza** gosztonyi lelkész, a szombathelyi kórházban (47, 17).
- Szücs Otto** ny. lelkész, szept. 22-én Nyúlon (55, 31).
- Dr. Nagy Miklós** főegyházmegyei tanácsos, a Május 1-úti Szeplőtelen Fogantatás lelkészség lelkiatyja. Tiszakécskén temették (55, 30).
- Nécsey Eduard** c. érsek, nyitrai apostoli kormányzó, jún. 19-én (76).
- Barthos Pál** veszprémi kanonok Székesfehérváron. Keszthelyen temették (83).
- Ormay Pál** ny. váradi egyházmegyei plébános, Székesfehérvárott (73).
- Sághy Imre** csanád-egyházmegyei áldozópap, a Budapest-városmajori templomban működött. A kispesti újtemetőben temették (86, 21).
- Berencz Ádám** érseki tanácsos, ny. plébános Kalocsán (71, 48).
- Pethő Zoltán** kegyesrendi gimn. tanár, Budapesten (54).
- Popovics Döme** ny. paptanár, Huszton okt. 3-án (68).
- Szomolányi József** kegyesrendi áldozópap, ny. tanár (78, 63, 55).
- Fekete István** Bécsben, szept. 19-én.
- Baják Mihály** SJ Innsbruckban (79, 63, 49).
- Kátay Béla** pápai kamarás, a budapesti vári egyházközség ny. plébámosa, Esztergomban (79, 54).
- Szalay Gyula** székesfehérvári megyés, ny. plébános, Budapesten. Tinnyén temették.
- Körmendy Béla** tabáni plébános, hirtelen elhunyt. Nov. 10-én még elmondta a 7 órás szentmisét. 9 órakor gyóntatni indult, de a templom előtt összeesett és másnap hainalban meghalt (52, 28).
- Herman Medárd Mihály** csornai premontrei kanonok, ny. jánoshidai plébános, Rákoskeresztúran temették.
- Bors Jenő** SJ a győri kórházban nov. 12-én. Pannonhalmán temették (56, 39, 28).
- Ajtai Ackermann Kálmán**, Székesfehérvárott (79).
- Bodnár Lajos** görömbölyi plébános (51, 26).
- Tóth Gyula** egri megyés, ny. lelkész Székesfehérvárott (70).
- Dr. Gálos László** hógyészti plébános, tb. kanonok. teológiai tanár, nov. 21-én Pécsen (70, 41).
- Vargha László** püspöki tanácsos, ny. plébános Szombathelyen (73).
- P. Erdős Apollinár** OFM, Dewitt (USA) nov. 9-én (71).

Novák Vilmos nagyatádi káplán, Plébániát nem fogadott el. (60).
Fábrý Jenő esperes, a Szent Ferenc templom plébánosa Zentán (60, 37).
Molnár Lajos ny. alsónémedi plébános (78).
Dr. Tersztenyák László nemesvidi plébános, Budapesten (58).
Frikker Mátyás püspöki tanácsos, abaujkéri plébános (54, 30).
Ádamovics Lóránt szalézi áldozópap, Budapesten (69, 33, 27).
Karall Máté ny. esperesplébános, Kismartonban (81, 57).
Bólya Mihály kórházlelkész, Bécsben (61, 37).
Papp Ferenc érseki tanácsos, a budapesti Jézus Szíve templom igazgatója;
 – Kispesten temették (58, 34).
Kovács Géza c. esperes, ny. plébános. Budakeszin helyezték örök nyugalomra (58, 35).
Ráday Jenő Sebestyén premontrei teológiai tanár, a magyar premontrei női rend újjáélesztője, bakonygyepesi plébános, Szombathelyen (79, 56).
Rényes Antal SJ Buenos Aires-ben, december 15-én (40, 22, 10).
Hoss József apostoli protonotárius, a veszprémi székeskáptalan nagyprépostja, Somogyszentpálon (88, 63).
Farkas Lajos kalocsai egyházmegye ny. plébános, Székesfehérvárott (86).
Maczkó István vágai plébános (55, 30).
Horváth István dunaszegi plébános, főegyházmegyei tanácsos (62, 35).
Sándor János zmajevoi (Bácska) plébános (58, 33).
Andó Mihály püspöki tanácsos, ny. csurgói esperesplébános (77, 53).
Karl Lajos ny. hittanár. Óbudán temették.
Móldy Dezső László ciszterci áldozópap Pannonhalmán (82, 64, 50).
Felber Gyula esztergomi tb. kanonok (78, 54).
Géczy Lajos v. tábori alesperes, badacsonytomjai plébános Tapolcán.

+

Elhunyt paptestvéreinket foglaljuk mementóinkba!

EDUARD NÉCSEY
 (1892 — 1968)

Dr. Eduard Nécsey holtteste 1968 június 22 óta az ősrégi nyitrai dóm kriptájában nyugszik. Nyitra érseke nemcsak Csehszlovákia figyelmét fordította magára személyiségével és sokrétű apostoli tevékenységével, hanem az első római püspöki szinoduson is, s előtte a II. Vatikáni Zsinaton is nagy megbecsülésnek örvendett.

Dr. Eduard Nécsey 1948 december végén vette át a nyitrai püspökség vezetését; előbb mint káptalani helynök, majd pedig mint apostoli kormányzó állt az egyházmegye élén.

Szlovák szülőktől származott, habár neve nem arra vall. Oslany volt szüleinek lakóhelye. Itt látta meg a napvilágot 1892 február 9-én. Teológiai tanulmányai bevégezése után 1917-ben Innsbruckban avatták. Néhány évig káplánkodott, majd 1921-ben Nyitrán a szeminaristák lelki vezetője lett. Ezután már haláláig Nyitra marad tevékenységének színtere. A papnevelésben, majd pedig a püspöki hivatalban végzett munkájában kiváló vezetői képességéről tett tanúságot. 1943 május 16-án a betegeskedő Dr Karol Kmetkó segédpüspöke lesz. Ekkor úgy látszik, hogy a nyitrai püspökség történelmének legvirágzóbb korszakába lép. De a negyvenes évek történelmi eseményei igen nehéz próba elé állították az egyházi élet vezetőit. Dr Nécsey ezekben a nehéz években szilárd jellemű és tetterős papnak bizonyult: igen nagy türelemmel és körültekintéssel intézte a püspökség ügyeit. Magatartását a szeretet jellemezte, amely még ellenfeleinél is tiszteletet váltott ki. Jelszava ez volt: „In omnibus caritas”. Igen sokat betegeskedett: szenvedéseit hősiek türelemmel viselte.

A nyitrai püspök számára feledhetetlen élményt jelentett a XXIII. János pápával való találkozás. Sokszor ismételte János pápa szavait: a szeretet a világ legnagyobb ereje. A II. Vatikáni Zsinat a világ többi püspökeivel is találkozott; igen sok csodálója volt. A püspöki szinodus és néhány zsinat-utáni bizottság munkáiban is tevékeny részt vett. VI. Pál pápa is kiemelte érdemeit, amikor püspökszentelésének 25. évfordulóját ünnepelte. Temetésén Mons. Giovanni Cheli tolmácsolta a Szentatya részvétét.

Nécsey püspök mindig szívesen utazott Rómába. Az Örökvárosból testileg-lelkileg kipihenten tért vissza Nyitrára. Élete végén utolsó kívánsága az volt, hogy még egyszer elutazhasson Rómába. Isten azonban megváltoztatta utolsó útja végállomását. Hirtelen rosszra fordult állapota: az Örökváros helyett az Örökkévalóságba érkezett meg. Krisztus helytartója helyett maga az Úr fogadta: „Serve bone et fidelis, intra in gaudium Domini tui”.

Utolsó jelentése Rómába a besztercei káptalani helynök kinevezéséről szólt. S utolsó szavai a Pápához ezek voltak: „Imádkozom a Szentatáért és a békéért”.

Skoda Ferenc

DR HOLENDA BARNABÁS OSB
(1896 — 1967)

A magyar bencések egyik nemcsak termetre, értékre is legnagyobb alakja távozott vele az élők sorából. A vasmegyei Kámból került a premontreiek szombathelyi gimnáziumába, ahol mindvégig színjeles eredménnyel végezte tanulmányait. Tanárai az intézet büszkeségének tekintették. Eretségije után 1914-ben belépett a Szt. Benedek rendbe. 1919-ben pappá szentelték, matematika és fizika tanári oklevelének megszerzése, filozófiai és teológiai tanulmányainak befejezése után.

Néhány éves tanári működés után — Esztergomban, Győrött és Budapesten, — a rend tanárképző főiskoláján az elméleti fizika előadója lett, 1932-től pedig, 1963-ban történt nyugalmabovonulásáig, a győri gimnázium tanára (egyideig megtartva főiskolai tanszékét), majd igazgatója és házfőnöke volt. Mint gyászjelentésén olvashatjuk: a győri kórházban bekövetkezett haláláig, „Pannonhalmán élt az imádságnak és tudományos munkának”. 1967 februárjában temetését egykori tanítványa: Legányi Norbert főapát végezte. A hatalmas győri templomot zsúfolásig megtöltő közönség méltóan fejezte ki nagyrabecsülését és tiszteletét az intézet volt nagy igazgatója iránt.

E néhány évszám és adat egy rendkívül gazdag tudományos, tanári és szerzetesi élet foglalatosa. Mint egyik volt főiskolai tanítványa megállapította):

„Holenda Barnabás tanulmányi ideje pontosan arra az időre esik, amikor a mo-

¹⁾ Borbély Kamill előadása.

den fizika nagy elméletei (relativitáselmélet, kvantum mechanika) kialakultak. Ezek azonban annyira eltértek a mindennapi tapasztalattól és a megszokott gondolkodástól, hogy a régi fizikus nemzedék legnagyobb része idegenkedéssel fogadta azokat. De egyébként is megértésük olyan matematikai felkészültséget kívánt, ami igen kevés emberben volt meg. H. B. kezdetül fogva érdeklődéssel fordult az új eredmények felé, matematikai alapképzettsége képessé tette a legnehezebb kérdések tanulmányozására, kiváló nyelvtudása (latinul, németül, franciául és angolul olvasott) lehetővé tette, hogy a szakmunkákat eredetiben olvassa.

Páratlan szorgalommal tanulmányozta rövidesen megjelenésük után a klasszikusnak számító munkákat, hogy csak párat említsünk: Planck, Einstein, Sommerfeld, Niels Bohr, M. Born, Heisenberg, de Broglie műveit, úgy hogy Magyarországon a legelsők közé tartozott, akik a modern elméleti fizikát valóban ismerték.

Maga nem volt önálló kutató, — ez a körülmények között nem is volt lehetséges, — inkább igyekezett óriási tudását arra felhasználni, hogy tanítványain kívül a szakemberekkel is megismertette, majd később a művelt nagyközönséget is tájékoztatta a fizika új eredményeiről.

Egy-egy újabb tudományos felfedezésről, majd az új jelenségek magyarázatára szolgáló elméletről szakfolyóiratokban számolt be (Matematikai és Fizikai Lapok, Fizikai és Kémiai Didaktikai Lapok, Természettudományi Közlöny). Népszerűsítő munkái a Pannonhalmi Szemlében, a Katolikus Szemlében és a bencés gimnáziumok Évkönyveiben jelentek meg. Cikkeit mindenütt szívesen fogadták, mert a tudományos felkészültséghez nagyszerű előadó és megértető képesség járult. Ezért különféle alkalmakkor (szabadegyetemek, kulturális előadássorozatok) tartott előadásai mindig nagyon kedveltek voltak!

Mikor az 1930-as évektől kezdődően nagyobb mértékben megindult az új tudományos elméletek filozófiai és világnézeti értékelése, H. B. is nagy lelkesedéssel kezdett ezekkel a kérdésekkel foglalkozni. Helyes tapintattal mutatott rá, hogy nem szabad a tudománytól azt várni, hogy az a vallási igazságokat „bebizonyítsa”, a keresztény tudás feladata azt kimutatni, hogy a tudomány és a hit között nincs ellentét. (Teilhard de Chardin és társai). A modern fizikai eredmények még egy lépéssel tovább vezetnek: Irányt mutatnak a lélek és az Isten jobb megismerése felé! A teremtett világ a Teremtő felé mutat.

Ennek az útnak a megismertetését tartotta H. B. élete főfeladatának. Különösen a Vigiliában megjelent cikkei (1949-től 1963-ig) foglalkoznak ezzel: A csillagvilág születése, Az atom titkai felé, A mindenség élete, Okság és véletlen. Ezek, és sok más cikke, egy hívő tudós mélységesen őszinte hitvallása, ugyanakkor eligazítás a nem szakemberek számára, hogyan vezet az igazi tudás Isten megismerésére és szeretetére.

Eppen ezek a munkák mutatják, hogy H. B. a tudást nem önmagáért művelte, hanem a tudás út volt számára a lélek világa, az örök élet, az Isten felé!

Egy évfolyamtársa szerint²⁾: **kivételesen nagyogó tehetség volt.** Tudását, nagy intellektusát csak talán alázatossága, szelidsége mulat felül. Ha pályáját, munkahelyét és munkaterületét másképpen rendelte volna a minden dolgok Igazgatója, ha tudományos intézetben, kutató kísérleti helyen munkálkodhatott volna congeniális vezető mellett, korának nagy tudósai közé sorolhatná ma a tudományos világ. Isten másképpen rendelkezett!”

„Ünnepnapjai közé tartozott, amikor a nyári nagyvakációban, a pihenés ideje alatt, egy-egy hatalmas árnyas fa terebélye alá heveredve, könyvvel kezében, vasárnapi ünnepi prédikációjára készülő, elmélkedett, hogy szülőfaluja plébánia templomában beszéljen az egyszerű embereknek Isten szentségéről, nagyságáról, jóságáról.”

²⁾ Vértés Zóárd megemlékezése.

Megbecsülésére és népszerűségére jellemző, hogy sok egyesületnek és bizottságnak volt a tagja vagy elnöke. 1948-50 között a győri kisszemináriumnak is igazgatója volt. Mindent elhárító szerénysége ellenére elárasztották tehát hivatalokkal, amelyek egyrészt sok munkát jelentettek számára, de sok megbecsülést is személyének. Tudományos munkásságának eredménye a sok tanulmány és értekezés, amelyeknek száma 65-re rug és 56 előadása különféle helyeken. A legtöbb előadását a győri Szabadegyetemen tartotta, amelynek legtöbbször bencés volt az igazgatója, de előadott a Hittudományi Akadémia kurzusán, a fizikus tanárok értekezletén, a tanárok továbbképző tanfolyamán, a hittanárok budapesti kongresszusán és a veszprémi egyházközség előadássorozatában is. Mint középiskolai tanár nagy hozzáértéssel dolgozta át rendtársai tankönyveit, a híres Borossay és Gidró országos népszerűségnek örvendő mennyiségtanát I-VIII. osztályok részére, egyes köteteket rendtársával Korányi Szevérrrel. Közös munkája a piarista Üveges Józseffel és premontrei Simonffy Jenővel: Összefoglaló kérdések a fizikából.

A győri igazgatóságon és házfőnökségen kívül elhárított szerénységében minden kitérítést és hivatalt, amellyel rendtársai maguk fölé akarták emelni. Sem a főapáti, sem a pannonhalmi perjeli hivatalt nem fogadta el, bár rendtársai több ízben felajánlották.

Rendje által kiadott gyászjelentése az igazságot foglalta össze tömören, amikor azt írta róla: „Jóságos türelme és igazságossága, sok ezer tanítványán és növendékén keresztül a város szeretetét (Győr!), tudományos előadásai és cikkei országos megbecsülést szereztek nevének”. Rendjének valóban köztisztületben álló és szeretett tagja volt.

S. L.

BÉLTELEKY FERENC
nagyváradai általános helynök
(1909 — 1968)

„Spiritus ubi vult spirat”. Ezt mutatja az elhunyt vikárius egész élete.

Fugyivásárhelyen (Bihar megye) született 1909. jan. 22-én református család gyermekeként. Géplakatos-segéd lett az ottani malomban. De a zúgó gépek közben is meghallotta lelkében az isteni kegyelem szavát: máshová szólítja az isteni Jóság. Nem hideg vasakat, hanem élő szíveket kell majd áttüzesítenie.

A község akkori plébánosa, a ma Váradon élő Wallner Győző tb. kanonok, nagyon szépen tevékenykedett. Ferenc nála ismerkedik meg a katolikus vallással, 1928-ban áttér. Nemsokára húga is katolizál. Lelkiatyja irányítása mellett fejlődik tovább, a község gyógyszerésze, a jó Kornél bácsi pedig anyagilag támogatja, hogy tovább tanulhasson. Nagyváradra kerül a jeles Szent József intézetbe, érettségi után lazarista szeretne lenni. De a világi papok közé veszik fel. Nagy támogatója lett Molnár Kálmán vikárius kanonok. 1934 jún. 29-én szentelték pappá. Első szentmiséjét a váradósi Kis Szent Teréz templomban mutatta be.

Mint újmiséis az első két évben a Nogáll-utcai Szent Vince intézetben volt hitoktató. Sokat fáradt a Katalin-telepi templom megépítésében. Sok nehézség árán kis gyermekek részére napközi-otthont is létesített. 1937-ben az Orsolya-zárda lelkésze és hittanára. Ugyanakkor kórházi lelkész és teológiai tanár. Számos helyen missziókat is tart. 1951. aug.-tól 1952 febr.-ig exiliumban él. Onnan hazakerülve Pop Josif nagyváradai kanonok, az egyházmegye államilag elismert ordináriusa veszi maga mellé az Irodába. Vele járja a fővárost, a minisztériumokat. Halála után ő lesz a vikárius. Nagy érdeme, hogy első dolga a megszakadt egyházi jurisdikciót helyreállítani. Allig vázolható nehéz körülmények között kellett működnie. Elhagyatott vidéki papjait gyakran felkereste. Szívesen járt búcsúkra, bérnálásokra. Csupa szív-ember volt. A sok munkában egészsége megrendült. Szív-és cukorbetegséggel küzdött. Augusztus 18-án Bihar

községben bérált. Innen du. 3-kor indult Érkeserübe. Nagy eső érte utol őket, úgy hogy autójukat traktor húzta ki a sárból. Utána napokig erős fejfájás gyötörte, majd diaré, 30-án agyvérzés érte. Szept. 6-án elhunyt, anélkül hogy közben magához tért volna. Temetése 9-én volt olyan arányokban, amilyent a székesegyház ebben a százdában nem látott. Az egyházmegye csaknem teljes létszámú klérusa mellett Szatmár, Temesvár, Gyulafehérvár papjai közül is sokan eljöttek. Dr. Hosszú László az általa celebrált Requiemben búcsúztatta, a kultuszdepartement nevében a megyei Imputernicit. Ugyancsak búcsút vettek tőle a bukaresti érsekség, az ortodox és református püspökség képviselői. Oriási néptömeg példás rendben kísérte a váradolaszi temetőbe.

Agnus Dei, qui tollis peccata mundi, dona ei requiem sempiternam!

Széplaki

ERDŐS APOLLINÁR OFM

(1897 — 1968)

A Kapisztránus Kommisszariátnak érdemleges tagja, volt kínai hithirdető, dőlt ki az élők sorából, 1968 nov. 8.-án.

A bácskai Dávidon született 1897 jan. 1-én. Sokszor áldotta életében Dobozy volt plébánosát, aki a ferences rendbe segítette. 1913 aug. 27-én vette magára Szent Ferenc ruháját. Újoncévétől maga a készség, jóság, lelkiismeretesség volt, tanulmányai végzésében szinte a skrupulozitásig. Egerben szentelték pappá 1920 jún. 29-én.

Eger volt első lelkipásztori állomása. Alacsony termete miatt haláláig rendtársai és a hívek előtt is ő volt a közkedvelt „Kis Atya”. Tartalmas szónoklataira mind több és több hívő járt. Épp úgy megszerették mint türelmes, jóságos gyóntatót. Ekkor kerültek a kolostorba a pécsi újoncok (Pécset s a bányavidéket a szerbek szállták meg), azután több évre a szeráfi collegium növendékei. A beteges Feisz Angelus újoncmestert sokszor kíségette. Így ő járt a növendékekkel sétákra: megmutatta nekik Eger szép templomait, a várat, Gárdonyi sírjával („Csak a teste”), s minden alkalommal előadást tartott.

P. Oslay Oswald volt a házfőnöke. Ebben az időben indította el a híressé vált „Egri Norma” szegénygondozást. 1929-ben Oswald atyát provinciálissá választották. A kiváló tartományfőnök a rendtartomány számára Kinában misszióterületet vállalt. 40 páter és testvér jelentkezett a misszióba, de csak keveset tudott küldeni. A jelentkezők között volt a „Kis Atya” is. Kérésében írta: „Mint a koldus az alamizsnát, a bűnbánó a bűnbocsánatot, — úgy kérem a misszióba küldést, hogy életemet Istennek és Egyházamnak szenteljem, testi s szellemi erőim felhasználásáig.”

Az első csoporttal ment Kinába. Nagy szorgalommal tanulta a nyelvet. Volt kínai társai szerint tökéletesen el is sajátította. Szentbeszédeit a kínaiak igen szerették hallgatni. Délkina Hunan tartománya volt missziós területük, amelyet, — mint szikes misszióterületet — az amerikai és tiroli ferencesek örömmel engedtek át. Apollinár atya egy ideig a tiroli misszió szemináriumában tevékenykedett, azután került az önállóságra emelkedett magyar misszió központjába Paokingba. Az ugartörésből bőven kijutott neki. Nagy önfeláldozással járta be az oriási misszióterületet, a nyári hónapok rekkenő hőségében is. Bence testvér szerint egyszer ötven hitujoncot készített elő és keresztelt meg; másik alkalommal egy 80 éves öreg embert és dédunokáját keresztelte meg egy napon.

A Japánok kínai háborúja idején (1945) szerencséje volt, mert előljárói az északon tevékenykedő passzionista misszióba küldték. Innen később visszakerült a provinciális misszióba, s missziótevékenysége mellett a Bence testvér által vezetett árvaházban

működött. Addig dolgozott, míg ki nem toloncolták Hongkong területére. Hunan tartománya igen sokat szenvedett ebben az időben. Apollinár atya akkor már az irek ausztráliai provinciájában vállalt tevékenységet: a teológián tanított. A jó irek gyermeki szeretettel vették körül. De évek múltán Apollinár nem tudott szíve vágyának ellenállni: követte misszióistársait Amerikába, akik itt már erősen tevékenykedtek a kommisszariát lelkipásztori helyein.

A trentoni egyházmegyében a sarutlan karmelita nővérek indultak el Flemington mellett a hegyen új alapításukkal, amelyet Ahr püspök igen sokra becsült. Ez a buzgó, imádságoslelkű Apollinár atyának való hely volt: éveken át volt káplánjuk és a vidék III. rendi tagjainak vezetője. Ahr püspök igen szerette a buzgó Apollinár atyát. Később New Brunswick lelkipásztori életébe állították be, azonkívül több plébánián tartott népmissziót és lelkigyakorlatot. Dewitti lelkigyakorlatos házukban ő tartotta két ízben a magyar lelkigyakorlatot, melyért a mai napig áldják a hívek. Ilyenkor pazar bőségben nyújtotta a katolikus egyház lelki kincseit, kegyelmi élete és életpasztorálatai fűszerezésében.

A mult esztendőben önfeláldozó munkái közben erős szívszélhűdés érte (szívkoszorú érelmeszesedés). Pihenőre és egyben enyhébb lelkipásztori tevékenységre, a New Jerseyben letelepedett szatmári (volt kínai missziós) nővérek Hewitt-i öregek otthonába került. Szeptember közepén még résztvett a rendtagok lelkigyakorlatán De Witten. Hamarosan kórházba került, ahol belső daganatot operáltak ki. Itt látogatta meg Fr. Maximus a kommisszariát vezetője. Mialatt az orvossal arról beszélt, hogy a következő nap hová szállítsák Apollinár atyát, sürgősen hívták, mert a jó Atya új szívszélhűdést kapott és percek alatt csendesen meghalt.

A gyermeklelkületű Apollinár atyát mindenki szerette, buzgóságán mindenki épült. Első szívszélhűdése után mindig emlegette: én nem vagyok beteg, semmi sem fáj. Műtétje után a kórházban azonnal mondta a nővéreknek, hozzák a breviáriumát és Schütz dogmatikáját. Imával és komoly olvasmánnyal akarta pihenését értékesíteni.

Az ünneplést, nagy szerénységében, soha sem szerette. Szokását még halálában is megtartotta: Ahr püspök nem temethette el, mert ezekben a napokban a washingtoni püspöki konferencián vett részt. Amellett éppen temetése napján száguldott végig Virginián. Pennsylvánián, New Jersey-n, New Yorkon a rettentő vihar, melynek számos emberélet esett áldozatul. Holtteteme feletti gyászmisét P. Mand Maximus atya végezte misszióistársai és rendtársai koncelebrációjával. Mise alatt és után is oly rettentően tombolt a vihar, hogy csak P. Maximus, két Pater és a koporsóvivők mentek a sírhoz, a kommisszariát roeblingi temetőjébe.

Drága Apollinár: messze az Óhazától — ha nem is a kínai misszióban — fejezted be áldozatokban gazdag életedet, testi-szellemi erőd feloszlásáig.

Az Egyház és a lelkek szolgálatában állt egész életed: Jézus legyen nagy jutalmad!

Király Kelemen

BAJÁK MIHÁLY SJ
(1890 — 1968)

P. Baják jellemét szinte egy szóban lehet összefoglalni: eredeti volt a szó legjobb értelmében. Eredetisége abban nyilvánult meg, hogy teljesen ellentétes jellemvonásokat harmonikusan egyesített magában. Természeténél fogva komoly, mégis érzelme volt a humor iránt. Magabavonulásra és hallgatagságra hajlamos, de tudott nagyon társas lény is lenni. Elvek embere, mégsem türelmetlen mások álláspontja iránt. Félnék és mégis tudott energikusan fellépni, ahol azt helyénvalónak

látta. Szigorú, mégis szelíd, igazságos, egyúttal jóságos is. Férfias és egyben gyengéd, finom. Felfogásában konzervatív, de nyílt a liberálisabb felfogással szemben is, ha azt nem is tudta magáévá tenni. Fellépésében, megjelenésében tiszteletet parancsoló volt, noha kissé félszeg és ügyetlen. Igazi szerzetes, aki világias dolgok iránt nem sok érdeklődést mutatott, bár a világ sorsát éber figyelemmel kísérte.

Bizonyos talányszerűség mindig volt jellemében, melyet csak hosszabb és hosszabb barátság tudott némileg feloldani, lelkének legmélye akkor is talány maradt.

A „sentire cum Ecclesia”, — aminek minden jezsuitánál természetesen kellene lenni, — nála egészen szembeszökő volt. Egy kis eset élesen rávilágít erre. Arról beszéltünk, milyen pápai döntést várhatunk a születésszabályozás tekintetében. Magam részéről hajlottam a „modern” felfogás felé, ő elutasította ennek lehetőségét. Álláspontját érvekkel támasztotta alá, mintha csak a jövőbe látott volna, és a Humanae Vitae létezéséről már tudott volna. Egyházas érzése annyira kifinomult volt, hogy nemcsak a tanítói hivatal meglévő döntéseivel értett egyet, hanem bizonyos érteke volt ahhoz is, hogy mit fog a magisztérium a jövőben a katolikus hivatoktól megkívánni.

Mindenki nagyra becsülte P. Bajákot, mint latin és görög tanárt. Jóllehet megjelenése és fellépése kissé félszeg benyomást keltett, tanári tekintélye elvitathatatlan volt és osztályában példás fegyelem uralkodott. Tanítványai nemcsak tanárt láttak benne, hanem atyai jóbarátot is, aki jövőjükkal törődött, amikor munkára, kintásra és fegyelemre szorította őket. Semmi sem bizonyítja jobban tanári működésének eredményességét mint az a ragaszkodás, amely tanítványai részéről vele szemben a későbbi években is megnyilvánult.

Egy másik szóban is össze lehet foglalni P. Baják jellemét. Egyszerűen: pap volt. Sem több, sem kevesebb. Nem több, mert még profán szaktárgyat tanítását is mint papi tevékenységet fogta fel: mikor a nyelvtant magyarázta, vagy a görög kultúrát mutatta be, — akkor is tanítványai lelkét tartotta szem előtt.

De nem is volt kevesebb, mint pap, mert tetőtől talpig lelki ember volt. Élte vallását, hitét, nemcsak hirdette. Felfogásában, megnyilatkozásaiban, mindig természetfeletti volt. Ezért voltak beszédei és konferenciái annyira hatékonyak. Ő, aki inkább félénk volt, csak azért tudott mások előtt fellépni, mert Krisztus szerete sürgette. Konferenciáit és beszédeit mélység és egyszerűség jellemezte. Ebben szinte a művészetig vitte. Épp ezért nem volt soha száraz, doktrinér vagy pedáns. Sikeréhez kétségkívül az is hozzájárult, hogy beszédeit humoros megjegyzésekkel fűszerezte. Lelki témájú írásaiban is, — melyekből sok jelent meg különböző folyóiratokban — ezek a tulajdonságai szembeszökőek. Írásai mélységének és egyszerűségének tudható be, hogy éppen olyan szívesen olvasta a művelt, mint az egyszerű ember.

Szerette az embereket, szeretett közöttük lenni. Mikor egy plébánián vagy Üreg Otthonban helyettesítésre megjelent, csakhamar barátja lett mindenkinek. Közvetlensége, egyszerűsége könnyen megnyitotta a szíveket. Nemcsak nagybarabcsülték, megismerve mint igazi Isten-emberét, — hanem osztatlanul szerették. Segítő-készsége, szolgálatra való hajlandósága néha meglepően nyilatkozott meg. E tekintetben is találfényony volt. Nővérek mesélték, nem egyszer megjelent az otthon portáján azzal az ajánlattal, hogy átveszi a kapusnővér hivatalát, hogy így neki több pihenő jusson. Látni lehetett, amint egy öreg nével padon ülve órán túl is elbeszélgetett, — így akarván enyhíteni számára a magányosság terhét s egy kellemes órát szerezni. — Beszélgetéseiben gyakran elevenítette fel fiatalkori emlékeit. Nem csinalt tiktok abból, hogy egyszerű, szegény családból származott és mindig nagy háálával emlékezett meg egykori nevelőiről.

Egyet nem ismert: a tettetést. Egyszerűen nem volt szüksége arra, hogy tetesse magát. „Ha nem lesztek olyanok, mint a gyermekek, nem mentek be a meny-

nyek országába". Szerencsés természeti adottságai a kegyelem folytán megvalósították benne ezt az evangéliumi ideált.

Utolsó évében egészsége fokozatosan gyengült. 1968 nyarán egy alsó-ausztriai Oreg Otthonban vállalt helyettesítést. Sétánál erősebb szívzúráásokat tapasztalt. Szeptember 8-án, a szobákhoz kötött öregek áldoztatásánál összeesett. Még aznap autón érte jöttek a Canisianumból. Néhány hétig ott ápolták, fenn járt, irogatott is. Csakhamar azonban nyilvánvaló lett, hogy állapota komoly. A keresztes nővérek szanatoriumába került. Orvosa utolsó napig reménykedett. Hétfőn felkelhet, — mondta szombaton, utolsó napja reggelén, — ha így halad javulása. Este éjjelre készítette elő a nővér. Semmi jel nem mutatott arra, hogy csak pár perce van hátra az életből. A nővér kiment egy pohár friss vizért. Mikor visszajött, a jó páter az utolsót lélegezte. „Még nem láttam senkit ilyen egyszerűen meghalni” — mondta a nővér. Halála stílszerű volt, egyszerű, ahogyan élt.

H. J.

+

Életkerete:

Kossuthfalván született 1890 ápr. 19-én. Már 16 éves korában belépett a Jézus Társaságába. A noviciátust Nagyszombatban töltötte. Középfiskolai tanulmányait Kalocsán fejezte be. A filozófiát Innsbruckban, a teológiát Innsbruckban, Stara Wíesben és Krakkóban végezte. Stara Wíesben szentelték pappá 1920. aug. 15-én. A 3. próbaévet Wien/Lainzban végezte. Rendi tanulmányai végeztével a budapesti egyetemen a latin és görög nyelvből tanári oklevelet szerzett. Utána 26 évig gimnáziumainkban tanított: jó néhány évet Kalocsán, de életének legjavát a pécsi Pius Kollégiumban. 1950-54-es években Olaszországban és Belgiumban találjuk, 1954 óta Ausztriában. Az utolsó 10 évben az innsbrucki Canisianumban segített, mint a klasszikus nyelvek instruktora és az intézeti könyvtár igen megbízható átszervezője és vezetője. Közben a magyar lelkipásztorkodásban is szívesen segített. 1968 Krisztus Király ünnepének vigiliáján halt meg, szívgyengeségben. Mate Zvekanovic szabadkai püspök temette az egyetemi templom kriptájába.

RESZLER IMRE

Reszler Imre Nagybányán Sikolya Bálint mellett volt káplán. Plébánosa mindig a legnagyobb elismerés hangján emlékezett meg róla. Nemcsak lelkipásztori munkája volt példás, hanem buzgó lelkiélete is. — Fáradhatatlanul dolgozott, imádkozott, szorgalmasan tanult és készséges volt minden kötelességének teljesítésében. — Több-ször hazautazott és nagyon jól érezte magát otthon. Legutóbb azonban, június 30-án Poósz Lajos primiciáján többeknek feltűnt sápadtsága. Barátom aggodalmas kérdésére azt felelte, hogy nincsenek panaszai. Plébánosa állandó orvosi felügyelet alatt tartotta Nagybányán, de azok nem vettek észre semmit.

Július 18-án temetésre ment. A sekrestyében panaszkodott, hogy gyomorgörcsre van. A kántor felajánlotta, szól a plébánosnak, hogy végezze a temetést. De ő úgy gondolta, hogy jobban lesz, nem komoly a betegsége. Elindultak a temetésre. A temetőkapuban, hivatása teljesítése közben, összeesett. Kórházba vitték. Epegőrcsőt vagy vesehomokot állapítottak meg. Csak másnap reggel gyanították a bélcsavarodást, de az orvosbizottság tagjaink véleménye nem volt megegyező. Az egyik katolikus orvosnő határozott fellépésére este megoperálták. Három helyen nyitották fel, míg végre megtalálták a bélcsavarodást. Egész rendkívüli dolog volt, bélrendszerében nagy rendellenesség mutatkozott. A máján keresztül feküdt egy vastagbél, ez volt kétszer megcsavarodva. Nagy türelemmel, panasz nélkül viselte a kínokat, csöndesen imádkozva.

Július 20-án táviratoztak a szülőknek. Azonnal meglátogatták és megnyugodva tértek haza, mert jobban volt. Plébánosa állandóan mellette volt, amikor csak lelkipásztori elfoglaltsága engedte. Hétfőn állapota rosszabbra fordult és maga kérte a

szentségeket. Kedden ismét jobban érezte magát, azonban este hashártyagyulladás lépett fel, majd tüdőgyulladás és általános vérmérgezés. Csütörtökön telefonáltak haza, hogy a vég közeledik. Szülei és testvérei repülőgéppel vitték haza pénteken délelőtt szülőfalujába Kálmádra. Mikor vitték a repülőtérré, megszólalt, mintha prédikálna: „Az az igazi vallásosság, ha valaki szeplőtelenül megőrzi magát ettől a világtól.” Mikor a repülőgép felemelkedett, hangosan énekelte: „Közelebb, közelebb, Uram, Hozzád . . .” Hazaérkezésekor megismerte szülőfaluja plébánosát és Laude-turral köszöntötte. Azután még egyszer feleszmélt, megnyugtatta szüleit és testvéreit.

Július 26.-án pénteken este háromnegyed hatkor elszunnyadt, és befejezte rövid papi pályáját.

Vasárnap d. e. templombúcsú és bérmálás volt Kálmádon, délután pedig temetés. Sipos Ferenc szatmári ordinárius temette. A gyászszertartásra kb. 40 pap gyűlt össze a szatmári, erdélyi, temesvári és váradi egyházmegyéből. Szülőfaluja, a környező falvak hívei és a nagybányai vendégek zokogva kísérték utolsó útjára.

FABRY JENŐ

(1908 — 1968)

Buzgó lelkipásztor, kiváló nevelő, szeretett paptestvér húnya le szemét 1968. szeptember 20.-án a zentai kórházban. Váratlanul jött a halál. Egy héttel előtte még saját lábán ment be a kórházba, hogy megvizsgáltassa magát. A baj már súlyos volt. Ott is tartották. A szív, melyet mindig a szeretet hajtott, nem bírta tovább a nagy iramot. Szép terveit már nem tudta megvalósítani, de amit eddig is tett, még soká éreztetni fogja jótékony hatását.

1908. november 12.-én Zentán született. Iskoláit szülővárosában végezte. Teológiát a zágrábi egyetemen hallgatott, ott is szerzett diplomát. 1932. január 24.-én szentelték pappá Szabadkán. Három helyen káplánkodott: Martonoson, Szabadkán és Zentán. 1939-ben a zentai Szent Ferenc plébánia első lelkipáστοra lett. Itt működött haláláig.

Már kisdíák korában ügyes és buzgó cserkész volt. Őnzetlensége, szerénysége és szorgálatkészsége miatt mindenki szerette. Mikor pap lett, szintén az ifjúságot gyűjtötte maga köré s nevelte őket hívő keresztényé. Alkalma is volt rá. Tanár híján hosszú éveken át tanított a zentai gimnáziumban, majd később a szabadkai papnevelő intézetben. Az ifjúság mellett a felnőtt hívekről sem feledkezett meg. Temploma mindig zsúfolt volt.

Sokoldalú egyéniség volt. Szerette a zenét, szépen hegedült. Népdalokat gyűjtött. Az iskolás gyermekek számára hittankönyvet szerkesztett. Szülővárosa 700 éves jubileumára megírta a város történetét. Bármerre járt, bármit látott és hallott, jegyzetfüzetébe följegyezte s alkalom adtán ügyesen fölhasználta. Értékes ember volt. Halála nagy veszteség úgy az egyház, mint magyar népe számára.

Maga a megyéspüspök temette. A hívek nagy tömege s nagy számu paptársra kísérte utolsó útján a temetőbe. Megható volt a temetésen a sok gyermek. Még a fiúk is pár szál virágot szorongattak a kezükben, hogy hálás köszönettel helyezzék azt szeretett hitoktatójuk és jószágos lelkiatyjuk friss sirhalmára.

Iskolatársra

DR FARKAS LAJOS

szentszéki bíró, ny. újszentiváni lelkész

-(1909 — 1968)

Módoson (Torontál megye) született 1909. aug. 3.-án. Jogi tanulmányai elvégzése után, már mint doctor juris jelentkezett a papnevelő intézetben. Mint idősebbet teo-

lógus társai csak Lajos bácsinak hívták. Szeretetre méltó, szerény, halkszavú, de mindenkor buzgó pap volt. Nem könnyű állomáshelyeken is igyekezett helytállni, és pedig szép eredménnyel. Sokszor nagy szegénység közepette is mosolygósan végezte lelkipásztori munkáját. Újszentivánon már rendezettebb körülmények között igazgatta a kisdud nyáját, de egészségi állapota erősen megromlott és nyugállományba kellett mennie. A székesfehérvári Papi Otthon szerény lakójaként élte le utolsó hónapjait. 1968. augusztus 31-én halt meg a budapesti Széherúti kórházban.